

Fylkesmannen i Hordaland

Saksbehandler, telefon
Henriette Ludvigsen, 5557 2093

Vår dato
24.08.2017
Deres dato

Vår referanse
2015/3694 461.3
Deres referanse

Hordafor AS
Salthella
5397 BEKKJARVIK

Brevet er sendt per e-post

Endring av tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Hordafor AS

Fylkesmannen endrer tillatelse til Hordafor AS av 5. desember 2014 med hjemmel i forurensningsloven § 18, jf. §§ 11 og 16. Dette innebærer at den midlertidige delen blir permanent og at enkelte vilkår blir endret. Endringen er gjort på grunnlag av erfaringer fra to års drift etter at ny tillatelse ble gitt, og gjennomførte undersøkelser, rapporter og tilsyn fra denne perioden.

Vi viser til søknad av 16. mai 2012 om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven og til tillatelse av 5. desember 2014.

Fylkesmannen gir tillatelse på visse vilkår. Den følger vedlagt. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16 og endret i medhold av § 18. Fylkesmannen har ved avgjørelsen vurdert forurensningen fra tiltaket opp mot de fordelene og ulempene som tiltaket for øvrig vil medføre. Ved fastsettelse av vilkårene har Fylkesmannen lagt til grunn hva som kan oppnås ved bruk av beste tilgjengelige teknikker.

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, har vi regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen i den grad opplysninger om slike utslipp ble fremlagt under saksbehandlingen eller på annen måte må regnes å ha vært kjent da vedtaket ble gjort. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoff oppført i vedlegg 1.

Vi vil understreke at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Denne tillatelsen kan senere endres i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringene ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

I tillegg til de kravene som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Noen av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, viser vi til Miljødirektoratet sine hjemmesider, www.miljodirektoratet.no og www.regelhjelp.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter, er straffbart.

Saksfremstilling og begrunnelse for endring av tillatelsen

Endring av tillatelsen

Hordafor AS har tillatelse fra Fylkesmannen til mottak av fiskeensilasje og produksjon av proteinkonsentrat og fiskeolje på anlegget på Salthella i Austevoll kommune. I tillatelsen av 5. desember 2014 fikk bedriften øke mengden råvarer til 120 000 tonn ensilasje per år, hvorav 40 000 tonn var midlertidig fram til 31. desember 2016. Den økte produksjonen ble gjennomført ved å øke driftstiden på eksisterende anlegg fra 250 til 365 døgn per år.

Hensikten med å gjøre deler av tillatelsen midlertidig var å gi bedriften en mulighet til å øke produksjonen og samtidig vise at de kan overholde strengere vilkår enn det som var satt i den gamle tillatelsen. De største miljømessige utfordringene forbundet med aktivitetene til Hordafor på Salthella er luktutslipp og utslipp av organisk materiale til sjø.

Klager og høringsuttalelser

I perioden 1. januar 2012 og fram til ny tillatelse ble gitt 5. desember 2014 sendte 15 personer til sammen 208 klager på 126 ulike dager til Fylkesmannen. Klagene gjelder i hovedsak lukt fra Hordafor AS. Mange klager ble sendt direkte til Fylkesmannen og ikke til bedriften. De fleste høringsuttalelsene til tillatelsen i 2014 gjaldt lukt fra bedriften.

I perioden med midlertidig tillatelse fra 5. desember 2014 til dags dato i 2017 har Fylkesmannen mottatt tilsammen 22 klager på lukt fra seks personer. Klagene i 2015 gjaldt lukt og støy i forbindelse med at bedriften skulle bygge inn produksjonstankene. Økt sannsynlighet for luktutslipp i forbindelse med tiltaket var meldt på forhånd. Klagene i 2016 gjaldt lukt i forbindelse med at en pumpe til renseanlegget tok inn luft i stedet for vann. Hordafor AS har i etterkant meldt at de nå har alarm på denne pumpen for å hindre at dette skal skje igjen. Hittil i 2017 har Fylkesmannen mottatt 19 klager på lukt og en klage på støy. Det er seks personer som har sendt klage og klagene gjelder i overkant av 14 dager. Den første hendelsen oppsto på grunn av økt begroing i luktreanseanlegget da det kom en varmeperiode. Hordafor jobber fortsatt med å kartlegge årsaken til og omfanget av de andre hendelsene.

Endring av tillatelsen ble kunngjort i Bergens Tidende, Marsteinen og på nettsiden til Fylkesmannen med høringsfrist 27. januar 2017. Søknaden er også sendt på høring til Austevoll kommune som ga tilbakemelding om at de ikke har noen merknader. Vi har ikke mottatt andre uttalelser i forbindelse med høringen.

Lukt

Hordafor AS har gjennomført en rekke tiltak for å redusere luktulempene for omgivelsene. Råvarekvalitet er forbedret, det er bygd høyere pipe, det gamle luftrenseanlegget med vasketårn er oppgradert og det er bygget et nytt som tar hånd om deler av luftstrømmen. Diffuse luktkilder er redusert ved forbedret luftavsug og rutiner. Det er videre gjennomført en rekke forbedringer og optimaliseringer i pumpe og avtrekkssystem, alarmer og drift av anlegget.

Vilkårene i tillatelsen ble skjerpet for å redusere luktutslippene. Det ble satt krav til at bedriften skal dokumentere at de overholder utslippskravet på $2 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ ved å gjennomføre luktmålinger og spredningsberegninger 4 ganger per år. Det ble også satt krav til råvarer med utgangspunkt i best tilgjengelig teknikk og BREF-dokumentet for slakteri og animalske biprodukter.

Luktmålingene og spredningsberegningene skulle være et viktig grunnlag for å vurdere om utvidelsen kunne bli permanent, og om det skulle settes ytterligere krav til luktutslipp og råstoffkvalitet. Luktutfordringene til bedriften er ikke ventet å forsvinne og virksomheten trenger derfor en tillatelse med vilkår som krever at det er kontinuerlig fokus på og arbeid med å redusere luktutslippene innenfor fastsatte grenser og redusere ulempene for naboene til et akseptabelt nivå. Det er også satt omfattende krav til planer for lukthåndtering, kommunikasjon i forbindelse med lukt og håndtering av naboklager.

Kvartalsvis målinger av luktutslipp og spredningsberegninger utført av Sintef Molab viser at beregnet bidragsverdi hos mest berørte nabo har ligget i området $0,6-0,9 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ siste år. Forbedringene viser også tydelige resultater i form av reduksjon av antall klager på lukt de siste årene. I forbindelse med klagen som Fylkesmannen har mottatt har virksomheten vist at de følger opp klagen, både med hensyn på avviksbehandling, forebyggende tiltak og kommunikasjon med naboer. Bedriften har i forbindelse med hendelsene den siste tiden gjennomført ekstra luktmålinger og har direkte informert naboer om situasjonen og bedt om at de gir rask tilbakemelding slik at naboene kan hjelpe til med å lokalisere problemer med en gang de oppstår. Det at flere av klagen vi har mottatt også er sendt direkte til bedriften viser at kommunikasjonen er bedret. Disse hendelsene viser også at lukt må være en viktig styringsparameter for driften til enhver tid.

Fylkesmannen gjennomførte i 2016 en revisjon av Hordafor AS etter forurensningsloven. Det ble under revisjonen ikke funnet avvik som omhandlet lukt fra bedriften.

Utslipp til vann

Flere av merknadene i høringen i 2014 gjaldt utslipp til sjø og at bedriften ikke hadde god nok kontroll over dette. Grenser for utslipp til vann ble ikke endret da Hordafor AS fikk ny tillatelse i 2014. Det er satt krav om at måling av utslipp til vann som skal inngå i bedriftens måleprogram. Det er også satt krav om overvåking av effekter av utslippene til vann. Bedriften har installert nytt renseanlegg, men har problemer med å overholde grensene for organisk stoff målt som BOF_7 . Bruk av maursyre er en stor bidragsyter til høye BOF_7 -verdier.

Hordafor AS arbeider med å redusere konsentrasjonen på avløpsvannet og øke rensegraden på renseanlegget slik at de kan klare utslippsgrensen som er satt til BOF_7 . Dette er en tidkrevende prosess, med mange mulige komplikasjoner og løsninger. Behandling og styring

av vannstrømmene på anlegget har betydning for dannelse av lukt, bruk av kjemikalier og energibruk.

Det ene av to avvik som ble funnet under revisjonen omhandlet at bedriften ikke tilfredsstiller alle krav i utslippstillatelsen for utslipp til vann. Virksomhetens måleprogram av 1. mars 2015 oppgir at bedriften skal ta prøver av utslippene til vann fire ganger i året og gjennomføre resipientanalyse årlig, men dette har ikke blitt fulgt opp i samsvar med planen.

Det er satt krav i endret tillatelse om at resipientundersøkelse skal gjennomføres i 2017. Bedriften er omfattet av EUs Industridirektiv (IED) og det er ventet at det vil komme nye utslippsgrenser herfra i løpet av de neste årene som kan bli bindende for bransjen og for Hordafor AS.

Endringer i tillatelsen

I den endrede tillatelsen er tekst som omtaler midlertidighet endret, og tidsfrister som ikke lenger er relevant blitt fjernet. Det er satt tidsfrist for gjennomføring av resipientundersøkelse, innsending av resipientundersøkelse og overvåkningsprogram og dokumentasjon av rensegrad på vannrenseanlegget. Krav til rapportering om lukt er endret fra kvartalsvis til årlig rapportering. Noen formuleringer som omhandler planer for lukthåndtering, kommunikasjon osv. har blitt endret slik at vilkårene setter mindre krav til form, og fokus kan flyttes mer over på innhold og funksjon. Det er ønskelig at virksomheten selv skal finne de beste løsningene for hvordan de skal oppnå kravene i løyvet, både fordi de vet best hvor skoen trykker og fordi det gir større kunnskap om og eierskap til løsningene. Kommentar om størrelsen på vannstrømmen i anlegget er fjernet da det ikke er et krav og dermed kan være misvisende.

Vurdering etter vannforskriften og naturmangfoldloven

De nødvendige vurderinger etter vannforskriften og naturmangfoldloven ble gjort i forbindelse med at tillatelsen ble gitt i 2014. Endringen som er gjort i tillatelsen vil ikke endre grunnlaget for vurderingene som er gjort tidligere.

Konklusjon

Fylkesmannen vurderte i 2014 fordelene ved utvidelsen som større enn ulempene. Det ble særlig lagt vekt på at bedriften ved utvidelsen sikrer god utnyttelse av avfall fra oppdrettsnæringen og at økt volum sikrer grunnlag for investering i tiltak for å redusere utslipp. Vilråene ble skjerpet av hensyn til naboene og bedriften har måttet redusere luktutslipp og er pålagt dokumentasjon av luktutslipp.

Erfaringer fra den midlertidige perioden viser at Hordafor AS har klart å redusere luktutslippene, at de har bedre håndtering av lukt, bedre kommunikasjon med naboene og at de jobber kontinuerlig for å redusere forurensning fra bedriften.

Det er satt krav om overvåking av utslipp til vann og varslet at utslippsgrensene til vann skjerpes inn. Bedriften er omfattet av industriutslippsdirektivet, og det er satt krav til bruk av best tilgjengelig teknologi og energiledelse.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Dokumentasjon på rensegrad	2017	4.1
Gjennomføring av resipientundersøkelse	2017	12
Resipientundersøkelse og overvåkningsprogram skal sendes som vedlegg til egenkontrollrapporteringen	1. mars 2018	12

Risikoklasse

Virksomheten er plassert i risikoklasse 2. Risikoklassen viser forurensningspotensialet for virksomheten og hvor ofte Fylkesmannen skal føre tilsyn med virksomheten. Den viser også forventet ressursbruk ved tilsyn, og størrelsen på gebyret virksomheten skal betale ved kontroll, jf. forurensningsforskriften § 39-6.

Det er 4 risikoklasser, der 1 er for høyeste risiko, mens 4 er for laveste. Risikoklassen blir normalt fastsatt når Fylkesmannen gir tillatelse.

Når vi plasserer en virksomhet i risikoklasse vurderer vi og tar hensyn til de faktiske utslippene (type og størrelse), potensialet for utslipp ved uhell og lignende, og resipientforholdene på stedet. Bedriften endret risikoklasse fra 3 til 2 da tillatelsen ble gitt i 2014.

Gebyr

Fylkesmannen tar saksbehandlingsgebyr for arbeid med utslippstillatelser. Reglene om gebyrinnkreving er gitt i forurensningsforskriften kapittel 39. Vi har plassert virksomheten under gebyrsats 5, jf. forurensningsforskriften § 39-5 (endring av tillatelse). Virksomheten skal betale 36 200 kroner i gebyr for tillatelsen. Gebyrsatsen er valgt basert på Fylkesmannens ressursbruk ved behandlingen av søknaden. Miljødirektoratet sender faktura.

Rett til å klage

Partene som er involvert i saken og andre med særlige interesser kan klage til Miljødirektoratet på Fylkesmannens vedtak. Klagen sendes Fylkesmannen innen tre uker fra dette brevet er mottatt.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket blir utsatt. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter oppfordring eller på eget initiativ, avgjøre at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Denne avgjørelsen kan ikke påklages.

Dere kan også klage på vedtaket om gebyrsats, jf. forurensningsforskriften § 41-5. En eventuell klage skal begrunnes. Send klagen til Fylkesmannen i Hordaland innen tre uker.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen. Andre opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Fylkesmannen også kunne gi på forespørsel.

Med hilsen

Kjell Kvingedal
miljøvern sjef

Henriette Ludvigsen
overingeniør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Vedlegg

- 1 Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven - Hordafor AS avd Austevoll - Austevoll kommune

Kopi til:

Austevoll kommune Signe Svindland Laila Turøy Stenevik og Eivind Stenevik	Birkelandsvegen 2	5392	STOREBØ
Miljødirektoratet Lillian Morvik	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Hordaland fylkeskommune Martin Mjøs-Haugland Ester Eliassen Sten Terje Østervold Kai Eliassen	Postboks 7900	5020	Bergen

Tillatelse til Hordafor AS

Fylkesmannen endrer tillatelse til Hordafor AS av 5. desember 2014 med hjemmel i forurensningsloven § 18, jf. §§ 11 og 16. Dette innebærer at den midlertidige delen blir permanent og at enkelte vilkår blir endret. Endringen er gjort på grunnlag av erfaringer fra to års drift etter at ny tillatelse ble gitt, og gjennomførte undersøkelser, rapporter og tilsyn fra denne perioden. Endringene gjelder fra dags dato.

Dersom bedriften ønsker endringer utover det som ble opplyst i søknaden eller under saksbehandlingen og som kan ha miljømessig betydning, må bedriften på forhånd avklare dette skriftlig med Fylkesmannen.

Bedriftsdata

Bedrift	Hordafor AS
Beliggenhet/Gateadresse	Salthella
Postadresse	5397 Bekkjarvik
Kommune	Austevoll
Org.nummer (bedrift)	972590916 eies av 934517199
Gårds- og bruksnummer	Gnr. 13 bnr. 52
NACE-kode og bransje	10.910 – produksjon av forvarer til husdyrhold
Kategori for virksomheten ¹	6.5. Disponering eller gjenvinning av skrotter og animalsk avfall med en behandlingsskapasitet på over 10 tonn per dag

Referansene til Fylkesmannen

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse ²
2014/0658.T	1244.0006.01	2

Tillatelse gitt: 05.12.2014	Endringsnummer: 1	Sist endret: 24.08.2017
Kjell Kvingedal miljøvernsjef	Henriette Ludvigsen overingeniør	
<i>Tillatelsen er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift</i>		

¹ Jf. forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

² Jf. forurensningsforskriften kapittel 39 om gebyr til statskassen for Fylkesmannens arbeid med tillatelser og kontroller etter forurensningsloven

Endringslogg

Endrings Nummer/ Dato	Vilkår	Endring
1/ 24.08.2017	1. Rammer, produksjonsforhold og utslippsforhold	<ul style="list-style-type: none"> • Endret tekst om midlertidighet
	3. Utslipp til luft	<ul style="list-style-type: none"> • Fjernet tekst som omtaler tidsfrister som ikke lenger er relevant. • Endret noen formuleringer som omhandler planer, lukthåndterings osv. slik at vilkårene setter mindre krav til form og mer til innhold og funksjon.
	4. Utslipp til vann	<ul style="list-style-type: none"> • Fjernet tekst som omtaler tidsfrister som ikke lenger er relevant. • Satt tidsfrist for dokumentasjon på rensegrad • Endret formulering om vannstrømmer og vannmengde
	11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen	<ul style="list-style-type: none"> • Fjernet tekst som omtaler tidsfrister som ikke lenger er relevant. • Fjernet tekst som omtaler vedlegg til årsrapporteringen som ikke lenger er relevant. • Kvartalsvis rapportering om lukt omgjort til årlig rapportering om lukt
	12. Overvåking av resipient og rapportering til Fylkesmannen	<ul style="list-style-type: none"> • Fjernet tekst som omtaler tidsfrister som ikke lenger er relevant. • Satt tidsfrist for gjennomføring av resipientundersøkelse og innsending av overvåkningsprogram

Innhold

1. Rammer, produksjonsforhold og utslippsforhold	4
2. Generelle vilkår.....	4
2.1 Utslippsbegrensninger	4
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier.....	4
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	4
2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold	4
2.5 Tiltak ved økt forurensningsfare	5
2.6 Internkontroll.....	5
2.7 Best tilgjengelig teknologi.....	5
2.8 Krav til kompetanse.....	5
3. Utslipp til luft.....	5
3.1 Utslippsbegrensninger	5
3.2 Utslippsreduserende tiltak, renseanlegg m.m.....	6
3.3 Krav til utslippspunkter	6
3.4 Luktrisikovurdering.....	6
3.5 Planer for å forebygge og håndtere lukt	6
3.6 Håndtering av luktklager	6

4.	Utslipp til vann.....	7
4.1	Utslippsgrenser.....	7
4.2	Utslippsreducerende tiltak, renseanlegg m.m.....	7
4.3	Utslippssted for prosessavløp.....	7
4.4	Kjølevann.....	8
4.5	Overvann.....	8
4.6	Sanitæravløpsvann.....	8
4.7	Mudring.....	8
5.	Grunnforurensning og forurensede sedimenter.....	8
6.	Kjemikalier og råvarer.....	8
6.1	Råvarer.....	8
6.2	Kjemikalier.....	9
7.	Støy.....	9
7.1	Definisjoner.....	10
8.	Energi.....	10
8.1	Energiledelse.....	10
8.2	Utnyttelse av overskuddsenergi.....	10
8.3	Spesifikt energiforbruk.....	10
9.	Avfall.....	10
10.	Forebyggende og beredskapstiltak mot akutt forurensning.....	11
10.1	Miljørisikoanalyse.....	11
10.2	Forebyggende tiltak.....	11
10.3	Etablering av beredskap.....	11
10.4	Varsling om akutt forurensning.....	11
11.	Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen.....	12
11.1	Journalføring.....	12
11.2	Utslippskontroll.....	12
11.3	Måleprogram.....	12
11.4	Kvalitetssikring av målingene.....	12
11.5	Rapportering til Fylkesmannen.....	13
11.5.1	Årlig rapportering til Altinn.....	13
11.5.2	Årlig rapportering om lukt.....	13
12.	Overvåking av resipient og rapportering til Fylkesmannen.....	13
13.	Utskifting av utstyr.....	14
14.	Eierskifte.....	14
15.	Nedleggelse.....	14
16.	Tilsyn.....	14
	VEDLEGG 1.....	15
	Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.....	15

1. Rammer, produksjonsforhold og utslippsforhold

Tillatelsen gjelder forurensning fra produksjon av proteinkonsentrat og fiskeolje av ensilert biprodukter fra fiskeslakterier og prosesseringsanlegg, og fra oppdrettsanlegg. Tillatelsen er basert på mottak av inntil 120 000 tonn råvarer per år som gir en produksjon på ca. 37 500 tonn proteinkonsentrat og ca. 25 600 tonn fiskeolje per år.

Tillatelsen omfatter også mellomlagring av inntil 2 000 tonn ensilasje for videresending til biogass.

Tillatelsen omfatter utslipp av prosessavløpsvann, utslipp av vann fra rengjøring av produksjonsutstyr, produksjonslokaler og lagertanker, samt losse/lasteområde på kai og biler og båter knyttet til virksomheten. I tillegg omfatter tillatelsen utslipp til luft fra produksjonsprosess, lager av råvare og ferdigvare.

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3, 4, 6 og 7. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 3, 4, 6 og 7 eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft, vann, støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i punkt 3, 4, 6 og 7 uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig

betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert, jf. internkontrollforskriften § 5 punkt 7³.

2.5 Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal varsles etter punkt 10.4.

2.6 Internkontroll

Bedriften plikter å ha internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette⁴. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

2.7 Best tilgjengelig teknologi

Virksomheten er omfattet av Industriutslippsdirektivet. Dette betyr at virksomheten skal bruke best tilgjengelig teknologi (BAT – Best Available Techniques). Hva som til enhver tid blir regnet som BAT, vil variere. Det er virksomhetens ansvar å holde seg oppdatert om dette gjennom referansedokumenter som EU utgir for de ulike bransjene. Virksomheten må jevnlig foreta en gjennomgang av egen status ved å sammenligne med gjeldende BAT, og endre sine teknikker der disse ikke er tilfredsstillende.

2.8 Krav til kompetanse

Virksomheten skal sørge for at personell har relevant kompetanse om faktorer som påvirker luktforholdene ved anlegget.

Bedriften skal også råde over tilstrekkelig kompetanse til å vurdere miljørisiko for sin virksomhet.

3. Utslipp til luft

3.1 Utslippsbegrensninger

Luktimmisjonen ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige $2 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (konsentrasjonen), angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktil (frekvens og midling).

---

³ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

⁴ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

Luktgrensene gjelder ikke for ny bebyggelse av forannevnte type som blir etablert på steder der luktbidraget fra bedriften overskrider eller forventes å kunne overskride fastsatte grenser i tillatelsen.

3.2 Utslippsreducerende tiltak, renseanlegg m.m.

Luft fra prosesser, lagerområder og andre områder som avgir lukt skal renses i tråd med best tilgjengelig teknologi (BAT).

Bedriften plikter å ha tilstrekkelig oppsamling og rensing av utslipp til luft til at kravet i punkt 3.1. til luktimmisjon blir tilfredsstillt.

Bedriften plikter å ha best mulig drift av egne rensinstallasjoner. Dette omfatter både å ha kontroll med at rensinstallasjoner har tilstrekkelig kapasitet til å behandle de faktiske belastninger, og at det benyttes optimale driftsbetingelser.

3.3 Krav til utslippspunkter

Avgasser fra lager og prosessenheter tillates ledet ut gjennom 2 piper. Pipa fra den største vasketårnet skal ha utslipp 40 meter over bakken, mens pipa fra det lille vasketårnet skal ha utslipp 25 meter over bakken.

3.4 Luktrisikovurdering

Det skal gjennomføres luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veiledning TA-3019/2013 om regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven, jf. veilederens vedlegg 3. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

3.5 Planer for å forebygge og håndtere lukt

Lukt skal være en viktig styringsparameter for produksjonen.

Virksomheten skal utarbeide planer som sikrer at luktulemper ved virksomheten begrenses. Planene skal dekke alle tema i vedlegg 4 og 5 i Miljødirektoratets veileder TA-3019/2013 om regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven, og baseres på best tilgjengelig teknologi. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal planene oppdateres.

Planene skal spesifisere bedriftens styrings- og kontrollparametere for lukt.

3.6 Håndtering av luktklager

Virksomheten skal håndtere luktklager i tråd med planer for å forebygge og håndtere lukt, jf. pkt. 3.5.

Bedriften skal informere forurensningsmyndigheten og naboer når

- det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktbelastning
- mottak av avfall/råvarer som viser seg å avgi mye lukt (ikke planlagt)
- i situasjoner der utstyr, maskiner eller lignende for behandling svikter

Bedriften skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til geografisk sted og tid. Disse klagene skal loggføres. Klagene skal vurderes mot værdata og

avvik fra driftsplanen. Det skal gis en vurdering av årsaken til luktutslippet, og det skal gis en beskrivelse av eventuelle tiltak som iverksettes. Denne informasjonen skal gjøres kjent for naboene og forurensningsmyndigheten.

4. Utslipp til vann

4.1 Utslippsgrenser

Utslippskomponent	Utslippsgrenser	
	Konsentrasjonsgrense	Måleenhet
Midlingstid	døgn	
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₇)	400	mg/liter
Suspendert stoff (SS)	100	mg/liter
Totalt nitrogen (Tot-N)	20	mg/liter

Utslippsgrensene gjelder alt avløpsvann samlet.

Avløpsvann som inneholder fett fra produksjon og vasking skal renses i tilfredsstillende dimensjonert fettutskiller eller tilsvarende rensenretning.

Fylkesmannen varsler nye krav til utslipp til vann når relevante BREF-konklusjoner er fastsatt.

4.2 Utslippsreducerende tiltak, renseanlegg m.m.

Avløpsvannet skal behandles slik at utslippsgrensene fastsatt i punkt 4.1 overholdes. Behandlingen skal være i tråd med best tilgjengelig teknologi (BAT).

Bedriften skal dokumentere økt rensegrad slik at utslippsgrensene overholdes innen utgangen av 2017.

Bedriften plikter å ha best mulig drift av egne rensinstallasjoner. Dette omfatter både å ha kontroll med at rensinstallasjoner har tilstrekkelig kapasitet til å behandle de faktiske belastninger, og at det benyttes optimale driftsbetingelser.

4.3 Utslipssted for prosessavløp

Prosessavløpsvannet skal etter rensing føres til minst 30 meters dyp og minst 50 m fra land i Møkstrafjorden. Utslippet skal føres til strømførende sjø utenfor moloen, og slik at kyst/strandlinje ikke blir påvirket. Nøyaktig plassering skal sikre at innlagring og fortykning av utslippet blir best mulig.

Virksomheten må ha målekum eller lignende på utslippsledningen for å kunne ta mengdeproporsjonale prøver av utslippet.

Der det er skipsfart skal bedriften sørge for godkjenning etter havneloven.

4.4 Kjølevann

Kjølevannet skal føres ut i sjø på en slik måte at det blander seg best mulig med vannmassene, og det skal ikke føre til nevneverdig temperaturendringer i resipienten.

Det er ikke tillatt å bruke begroingshindrende middel i kjølevann som blir sluppet ut i vann.

4.5 Overvann

Avrenning av overvann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet.

4.6 Sanitæravløpsvann

Virksomheten skal føre sanitæravløpsvann til utslipp gjennom eget avløpsanlegg⁵ godkjent av kommunen.

4.7 Mudring

Dersom det som følge av bedriftens virksomhet skulle vise seg å være nødvendig med mudring, skal det innhentes nødvendig tillatelse fra forurensningsmyndigheten. Slik mudring må bekostes av bedriften.

5. Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke skjer utslipp til grunnen som kan føre til nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet og forurensede sedimenter utenfor. Det samme gjelder faren for spredning, og om det er behov for undersøkelser og tiltak. Dersom det er nødvendig å sette i verk undersøkelser eller andre tiltak, skal Fylkesmannen varsles om dette.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensede sedimenter, må ha tillatelse etter forurensningsloven, ev. godkjenning fra kommunen⁶/Fylkesmannen.

6. Kjemikalier og råvarer

6.1 Råvarer

Tillatelsen omfatter kun råvarer av god kvalitet. Tiltak for å sikre og forbedre kvaliteten på råvarene skal inngå i internkontrollen. Råvarelager på bedriften skal tilfredsstille følgende kvalitetskrav (etter blanding av råvareleveranser på lagertanker)

Parameter	Råvarer til produksjon	Råvarer på mellomlager
Flyktig nitrogen (FLN)	Under 60 mg nitrogen/100 g råvare	Under 100 mg nitrogen/100 g råvare
pH	Under 4	Under 4
Lukt	Skal ikke være illeluktende	Skal ikke være illeluktende
Ensilering	Skal være ensilert minst 24 timer	Skal være ensilert minst 24 timer
Koking	Skal ikke koke	Skal ikke koke

---

⁵ Jf. forurensningsforskriften kapittel 12 (<50 pe) eller 13 (≥50 pe)

⁶ Jf. forurensningsforskriften kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid

Råvareleveranser som har FLN over 120 mg nitrogen/100 g råvare kan unntaksvis tas imot for mellomlagring. Mottak av slike råvarer skal reduseres mest mulig, og skal maksimalt utgjøre 1 prosent av total mengde råvare per år. Ved mottak av slike råvarer skal det gjennomføres risikovurdering og Fylkesmannen skal varsles. Slike hendelser skal inngå i planer og vurderinger etter punkt 3.4, 3.5. og 3.6 i denne tillatelsen. Råvarer med FLN over 300 mg nitrogen/100 g råvare er ikke tillatt å ta imot.

6.2 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikaliens helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁷

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket.⁸

7. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved mest støyutsatte fasade:

Hverdager	Lørdager	Søn- og helligdager	Kveld (kl. 19–23), hverdager	Natt (kl. 23–07), alle døgn	Natt (kl. 23–07), alle døgn
55 L _{den}	50 L _{den}	45 L _{den}	50 L _{evening}	45 L _{night}	60 L _{AFmax}

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn.

Har virksomheten impulslyd eller støy med tydelig rentonekarakter er grensen 5 dBA lavere.

Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av virksomhetens ansatte er likevel ikke omfattet av grensene.

⁷ Jf. produktkontrollloven

⁸ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH)

Støygrensene gjelder ikke for ny bebyggelse av forannevnte type som blir etablert på steder der støybidraget fra bedriften overskrider eller forventes å kunne overskride fastsatte grenser i tillatelsen.

7.1 Definisjoner

- L_{den} er A-veiet ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld.
- $L_{evening}$ er A-veiet ekvivalent støynivå for kveldsperioden 19-23.
- L_{night} er A-veiet ekvivalent støynivå for nattperioden 23-07.
- L_{AFmax} er A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene om natten (23 - 07), målt/beregnet med tidskonstant "Fast" på 125 ms.
- Med impulslyd menes kortvarige, støtvisse lydtrykk med varighet på under 1 sekund og der impulslyden er av typen «highly impulsive sound» som definert i T-1442 kapittel 6. Dersom impulslyd forekommer mer enn 10 hendelser per time er grenseverdien 5 dBA lavere enn de grenseverdier som er angitt i tabellen.

8. Energi

8.1 Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i bedriften for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. vilkår 2.6. og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

8.3 Spesifikt energiforbruk

Spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig, jfr. punkt 11.5.

9. Avfall

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁹.

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt.

---

⁹ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall

Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og krav fastsatt i denne tillatelsen.

10. Forebyggende og beredskapstiltak mot akutt forurensning

10.1 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene med tanke på akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

10.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

Uavhengig av hvilke tiltak som følger av miljørisikovurderingen, skal

- forebyggende tiltak ved tanklagring av råvarer, ferdige produkter og flytende biprodukter tilfredstille kravene i § 18-6 i forurensningsforskriften¹⁰.
- produksjonen stoppes ved tekniske problemer, driftsproblemer på renseanlegg, pumper eller lignende som fører til midlertidig økt utslipp av lukt, avrenning eller andre miljømessige ulemper.

10.3 Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

10.4 Varsling om akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift¹¹. Bedriften skal også så snart som mulig varsle Fylkesmannen gjennom fmhopostmottak@fylkesmannen.no i slike tilfeller.

11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

11.1 Journalføring

Bedriften skal journalføre utslippsforhold, avfallsmengder og driftsforhold som har betydning for ytre miljø. Journalen skal dokumentere at krav gitt av myndighetene blir fulgt.

---

¹⁰ Forurensningsforskriftens kapittel 18 om tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall

¹¹ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning

Driftslogg over lukt og lukthendelser skal føres daglig.

Journalen skal tas vare på i minst 5 år og skal være tilgjengelig ved kontroll.

Fylkesmannen kan pålegge bedriften å sende forurensningsmyndighetene eller andre som myndighetene bestemmer, kopi eller sammendrag av journaler.

11.2 Utslippskontroll

Bedriften skal gjennomføre målinger av utslipp til luft og vann i omgivelsene.

Målinger skal omfatte volumstrøm, prøvetaking, analyse og beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal som et minimum omfatte

- komponenter som er uttrykkelig regulert gjennom grenseverdier i tillatelsen eller forskrifter
- andre komponenter som er omfattet av rapporteringsplikten i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenkontrollrapportering
Veilederen er lagt ut på www.miljodirektoratet.no.

Bedriften skal ha et måleprogram som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll.

Oppdatert måleprogram skal sendes til Fylkesmannen.

11.3 Måleprogram

Når bedriften utarbeider måleprogrammet, skal den

- velge prøvetakingsfrekvenser som gir representative prøver
- vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene (volumstrøm – prøvetaking – analyse – beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder. Valgt frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester skal også fremgå av måleprogrammet. Det skal gå fram av måleprogrammet hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

11.4 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utførelser er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal eller utenlandsk standard benyttes. Fylkesmannen kan videre godta at annen metode benyttes dersom særlige hensyn tilsier det
- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten
- delta i ringtester for de parameterne som er regulert gjennom grenseverdier når bedriften selv analyserer
- jevnlig verifisere egne målinger med tredjepartskontroll for de parameterne som er regulert gjennom grenseverdier

11.5 Rapportering til Fylkesmannen

11.5.1 Årlig rapportering til Altinn

Bedriften skal innen **1. mars hvert år** rapportere utslippsdata fra foregående år via www.altinn.no. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftens egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no.

Som vedlegg til den årlige rapporten som sendes forurensningsmyndigheten via www.altinn.no skal følgende legges ved:

- Årlig rapportering om lukt, jf. punkt 11.5.2
- Gjeldende luktrisikovurdering jf. punkt 3.4
- Oppdatert måleprogram
- Evt. resipientundersøkelse

11.5.2 Årlig rapportering om lukt

Bedriften skal årlig rapportere til Fylkesmannen om lukt. Rapporten skal omfatte tema beskrevet under, og skal sendes som vedlegg til den årlige rapporteringen via www.altinn.no. Rapportene skal gjøres kjent for naboene.

- Dokumentasjon av at immisjionsgrensen i punkt 3.1 overholdes. Dette skal gjøres ved olfaktometri og spredningsberegning i et spredningsmodellverktøy i tråd med vedlegg 6 i Miljødirektoratets veileder TA-3019-2013 om regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven. Luktprøvene skal tas i perioder hvor det erfaringsmessig har vist seg å oppstå utfordringer med hensyn på lukthåndtering, f.eks i perioder med varmt vær.
- Rapport om luktklager og vurdering av antall lukthendelser ved bedriften siste år, jf. punkt 3.6. Det skal gis en beskrivelse av årsaken til de enkelte luktklagene/lukthendelsene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense/stanse utslippet. Dersom driftsforholdene endres skal det også legges ved en oppdatert risikovurdering
- Rapport om drift målt mot bedriftens styrings- og kontrollparametere for lukt i henhold til driftsplanen, jf. punkt 3.5

12. Overvåking av resipient og rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal sørge for overvåking av effekter av utslipp til vann i henhold til et overvåkingsprogram. Det skal gjennomføres resipientundersøkelse i 2017. Basert på undersøkelsen skal det bedriften foreslå et overvåkingsprogram som skal sendes til Fylkesmannen sammen med resipientundersøkelsen som del av årsrapporteringen for 2017.

Data som fremskaffes ved overvåking i vann, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen *Vannmiljø*. Data skal leveres på Vannmiljø's importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.klif.no>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk.

Der det pågår overvåking i regi av Fylkesmannen eller vannregionmyndighet må bedriften bidra i felles overvåkingsprogram med data for de kvalitetselementer i vannforekomsten som kan være direkte eller indirekte påvirket av bedriftens utslipp.

Resultatene fra overvåkingen skal sendes til Fylkesmannen i Hordaland.

13.Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

14.Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

15.Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift¹². De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

16.Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

---

¹² Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1**Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.**

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 4 eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere:	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyler (difenyler, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyler (defenyler, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyler (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyler)	
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider:

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler:

Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6 tri-tert-butylfenol	

Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer	
Perfluoroktansyre	PFOA
C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDODA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser:

Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

	PAH
--	-----

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)

	DEHP
--	------

Bisfenol A

	BPA
--	-----

Siloksaner

Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4